

	Шымкент университеті Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты		беті. 1 из 23
---	---	--	---------------

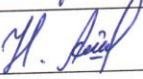
БЕКІТЕМІН
Шымкент университетінің
ректоры, Ұғ.Д., профессор
Н.А. Сейітқұлов
2024 ж.

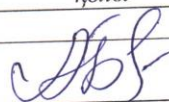
САПА МЕНЕДЖМЕНТ ЖҮЙЕСІ

ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ ТӘУЕЛСІЗДІГІ МЕН АКАДЕМИЯЛЫҚ ЕРКІНДІК

САЯСАТЫ

СМЖ ШУ УС 01-52-2024

қызметі	қолы	А.Ж.Т.
Келісілді:		
Академиялық мәселелер және стратегиялық даму жөніндегі проректор		Керімбекова А.А.
Стратегиялық даму және ішкі сапаны қамтамасыз ету департаментінің басшысы		Айдарова А.А.
Заң қызметінің басшысы		Асилханов Н.С.

қызметі	қолы	А.Ж.Т.
Әзірлеген:		
Ғылым департаментінің басшысы		Ақшатаева Ж.Б.

Құжаттың жарамдылық мерзімі: « <u>29</u> » <u>01</u> <u>2024</u> ж. « <u>29</u> » <u>01</u> <u>2024</u> ж. дейін	Енгізілді: № <u>02-909</u> бұйрық Енгізілген күні: « <u>29</u> » <u>01</u> <u>2024</u> ж.	СМЖ ШУ УС 01-52-2024 Басылым 2 Тіркеу № <u>52</u> Көшірме № <u>1</u>
ұзартылды: « <u> </u> » <u> </u> 20 <u> </u> г.		

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 2 из 23

Мазмұны

Терминдер мен қысқартулар тізбесі	4
1. Жалпы ережелер	5
1.1 Саясаттың мақсаты мен міндеттері	5
1.2 Құқықтық негіздер және қолданылу аясы	6
1.3 Әзірлеу және іске асыру қағидаттары	6
2. Негізгі ұғымдар мен анықтамалар	7
2.1 Академиялық еркіндік	7
2.2 Ғылыми зерттеулердің тәуелсіздігі	7
2.3 Академиялық этика және адалдық	8
2.4 Мүдделер қақтығысы мен мәжбүрлеу	8
2.5 Плагиат және ғылыми адалдық нормалары	9
2.6 Институттық және пәнаралық ерекшеліктерді ескеру	9
3. Академиялық еркіндіктің қағидаттары мен құндылықтары	9
3.1 Ғылыми және білім беру ізденістерінің дербестігін құрметтеу	9
3.2 Кемсітушілікке жол бермеу және тұлға құқықтарын сақтау	10
3.3 Процедуралардың ашықтығы мен айқындығы	10
3.4 Әріптестік пен кәсіби қауымдастық пікірін ескеру	10
3.5 Әлеуметтік жауапкершілік пен өзара құрмет	11
3.6 Тәжірибемен және инновациялық қызметпен байланыс	11
4. Тараптардың құқықтары мен міндеттері	12
4.1 Қызметкерлер (ғылыми-педагогикалық, әкімшілік, оқу-көмекші, техникалық және өзге де персонал)	12
4.3 Әкімшілік буын (жоғары оқу орны басшылығы, факультет декандары, кафедра меңгерушілері)	12
4.4 Алқалық басқару органдары (Ғылыми кеңес, Әкімшілік кеңес, Әдістемелік кеңес, Этика жөніндегі комиссия)	13
5. Академиялық еркіндікті қорғау және саясатты іске асыру тетіктері ...	14
5.1 Қорғау деңгейлері мен өзара әрекеттесу тәртібі	14
5.2 Өтініштер мен шағымдарды қарау рәсімі	15
5.3 Тәуелсіз зерттеулерді қаржыландыру және ресурстарды бөлу	16
5.4 Мониторинг және есептілік жүйесі	17
5.5 Әрекет ету шаралары мен жауапкершілік түрлері	17
5.6 Басқа бөлімдермен өзара байланыс	18
6. Орындауды бақылау және есеп беру тәртібі	18
6.1 Мониторингтің мақсаттары мен бағыттары	18
6.3 Жауапты лауазымды тұлғалар	19
6.4 Шешім қабылдау және саясатты түзету тәртібі	19

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 3 из 23

7. Қорытынды ережелер	20
7.1 Бекіту және күшіне ену тәртібі	20
7.2 Іс-әрекет мерзімі және қайта қарау шарттары	20
7.3 Басқа ішкі нормативтік актілермен үйлесімділігі	20
7.4 Орындалуын бақылау мен жауаптылық	20
7.5 Қорытынды түсіндірмелер мен толықтырулар	21

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 4 из 23

1. Жалпы ережелер

1.1 Саясаттың мақсаты мен міндеттері

Мақсаты:

Осы «Шымкент университетінің (ШУ) ғылыми зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндігі туралы саясаты» университеттің ішкі деңгейінде айқын әрі ашық тетіктерді белгілейді, олар төмендегі бағыттарды қамтамасыз етуге бағытталған:

- Барлық қызметкерлер мен білім алушылардың ғылыми зерттеу тақырыптары мен әдістерін еркін таңдау, сондай-ақ оқыту мен білім алу еркіндігі құқығын қамтамасыз ету;
- Университет қауымдастығын ғылыми, білім беру немесе құқықтық нормаларға негізделмеген сыртқы ықпалдар мен қысымнан қорғау;
- Шымкент университетінің (ШУ) ғылыми-зерттеу және оқу үдерісінің сапасын арттыру арқылы оның беделін Қазақстанда және халықаралық деңгейде нығайту.

Міндеттері:

1. Ғылыми еркіндік қағидаттарын нығайту.

Университет әрбір қызметкер мен білім алушының ғылыми тақырып пен зерттеу әдісін еркін таңдауға мүмкіндік беретін академиялық орта қалыптастыруды мақсат етеді, бұл ретте мемлекеттік білім беру стандарттары, этикалық нормалар және ішкі нормативтік құжаттар сақталуы тиіс.

2. Қақтығыстардың алдын алу тетіктерін реттеу.

Саясатта академиялық еркіндік бұзылған жағдайда этика жөніндегі комиссияға өтініш немесе шағым беру рәсімдері, сондай-ақ тәртіптік ықпал ету шаралары нақты айқындалады.

3. Саясатты басқару жүйесіне интеграциялау.

Шымкент университетінің (ШУ) барлық факультеттері мен құрылымдық бөлімшелері осы саясат қағидаттарына сүйенуі тиіс. Ғылыми кеңес пен Этика комиссиясы даулы жағдайларды қарау мен шешуде негізгі үйлестіруші рөл атқарады.

4. Тәуелсіз ғылыми зерттеулерді дамытуға жағдай жасау.

Университет зерттеу жұмыстарын жүргізу үшін қажетті зертханаларға, құрал-жабдықтарға және конкурс негізінде бөлінетін қаржы көздеріне қолжетімділікті қамтамасыз етеді, бұл ретте негізсіз шектеулер мен фаворитизмге жол берілмейді.

5. Университеттің Жарғысымен және даму стратегиясымен үйлесімділік.

Аталған саясаттың ережелері Шымкент университетінің (ШУ) бекітілген Даму стратегиясымен сабақтастықта әзірленіп, жоғары оқу орнының халықаралық беделін арттыруға бағытталады.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 5 из 23

1.2 Құқықтық негіздер және қолданылу аясы

1.2.1 Нормативтік-құқықтық база

Осы Саясат Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамалық актілеріне — Конституцияға, «Білім туралы», «Ғылым туралы» заңдарға, Еңбек кодексіне және өзге де нормативтік құжаттарға сәйкес әзірленді.

Сонымен қатар, Шымкент университетінің (ШУ) Жарғысы мен университеттің ішкі нормативтік актілері (Ғылыми кеңес туралы ереже, Этика жөніндегі комиссияның регламенті, Ғылым департаментінің қағидалары және басқа құжаттар) негізге алынды.

1.2.2 Қолданылу аясы

Аталған Саясат Шымкент университетінің (ШУ) барлық құрылымдық бөлімшелерінде қолданылады және төмендегі санаттағы барлық қызметкерлер мен білім алушылар үшін міндетті болып табылады:

- профессор-оқытушылар құрамы, ғылыми қызметкерлер, әкімшілік-басқару, оқу-көмекші және техникалық персонал;
- барлық деңгей мен оқу формасындағы білім алушылар: бакалавриат, магистратура, докторантура тыңдаушылары, дайындық курстарының тыңдаушылары, тағылымгерлер мен аспиранттар.

Саясаттың ережелері оқу және ғылыми-зерттеу үдерістеріне, сондай-ақ сыртқы ұйымдармен және демеушілермен өзара ынтымақтастық қатынастарына — келісімшарттық жобалар, гранттық зерттеулер, академиялық ұтқырлық және бірлескен бағдарламалар шеңберінде — қолданылады.

1.3 Әзірлеу және іске асыру қағидаттары

1. Алқалылық қағидаты.

Академиялық қызметтің маңызды мәселелері Ғылыми кеңес, Әдістемелік кеңес, Академиялық сапа жөніндегі кеңес сияқты алқалық басқару органдарында қаралып, қызметкерлер мен білім алушылардың пікірлері ескеріледі.

2. Ашықтық және айқындық қағидаты.

Барлық рәсімдер (конкурстар, қаржыландыруды бөлу, шағымдарды қарау және т.б.) ішкі нормативтік актілермен бекітілген тәртіпте ресми түрде рәсімделіп, көпшілікке қолжетімді түрде жарияланады. Бұл құпиялылық пен бейресми шешім қабылдауға жол бермейді.

3. Дискриминация мен мәжбүрлеуге жол бермеу.

Жеке, коммерциялық немесе саяси мүдделерге негізделген кез келген қысым, шектеу немесе әділетсіз қатынас түрлері қатаң тыйым салынады. Гендерлік, жас ерекшелігіне, ұлтына, дініне немесе өзге белгілеріне байланысты кемсіту фактілері Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне және Шымкент университетінің (ШУ) ішкі ережелеріне сәйкес тәртіптік жауапкершілікке тартылады.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 6 из 23

4. Академиялық этика нормаларына сәйкестік.

Барлық оқу бағдарламалары, ғылыми зерттеулер мен жарияланымдар адалдық, шынайылық және авторлық құқықты құрметтеу қағидаттарына сай жүзеге асырылады; плагиатқа жол берілмейді.

5. Жарғы және даму стратегиясымен үйлесімділік.

Саясат Шымкент университетінің (ШУ) Жарғысымен және Даму стратегиясымен өзара үндестікте іске асырылады, бұл ғылыми-білім беру әлеуетін арттыруға және университеттің ұлттық әрі халықаралық деңгейдегі бәсекеге қабілеттілігін күшейтуге бағытталған.

2. Негізгі ұғымдар мен анықтамалар

2.1 Академиялық еркіндік

Академиялық еркіндік – бұл жоғары оқу орнының барлық қызметкерлері мен білім алушыларының оқу және ғылыми-зерттеу қызметінің мазмұнын, нысандарын және әдістерін өз бетінше айқындауға, сондай-ақ өз еңбектерінің нәтижелерін жариялап, еркін таратуға құқығы. Бұл құқық әкімшілік, қаржылық немесе өзге де сыртқы қысым түрлерінен тәуелсіз жүзеге асырылуы тиіс және ол Қазақстан Республикасының заңнамасына, мемлекеттік білім беру стандарттарына және Шымкент университетінің (ШУ) ішкі нормативтік актілеріне қайшы келмеуі қажет.

Шымкент университеті (ШУ) жағдайында академиялық еркіндік ұғымы мынаны білдіреді:

- **Қызметкерлер** (профессор-оқытушылар құрамы, ғылыми қызметкерлер) оқу курстарын өз бетінше әзірлейді және жетілдіреді, зерттеу бағыттары мен әдістерін мемлекеттік стандарттар, академиялық адалдық қағидаттары және ішкі сапа саясатының талаптарына сәйкес айқындайды;
- **Білім алушылар** курстық, дипломдық, магистрлік және докторлық зерттеу тақырыптарын еркін таңдауға, ғылыми жобаларға (гранттық, келісімшарттық, инновациялық және т.б.) қатысуға, өз ғылыми көзқарастарын еркін білдіруге құқылы. Бұл ретте олардың пікірлері мен идеялары академиялық этика мен қолданыстағы заң нормаларына қайшы болмауы шарт.

2.2 Ғылыми зерттеулердің тәуелсіздігі

Ғылыми зерттеулердің тәуелсіздігі – бұл университет қабырғасында жүргізілетін іргелі және қолданбалы ғылыми жобалардың үшінші тараптардың (демеушілердің, мемлекеттік құрылымдардың, коммерциялық ұйымдардың және т.б.) заңсыз немесе ғылыми тұрғыдан негізсіз ықпалынан еркін жүзеге асырылу жағдайы.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 7 из 23

Зерттеулердің тәуелсіздігі — ғылыми бағыттар, әдістемелер мен қорытындылар ғылыми негізділік пен қоғамдық маңыздылық өлшемдеріне сәйкес айқындалады дегенді білдіреді; ал жеке пайда, саяси немесе өзге де субъективті мүдделерге тәуелді болмауы тиіс.

Шымкент университетінде (ШУ) зерттеу тәуелсіздігі төмендегідей қағидаттармен қамтамасыз етіледі:

1. Зерттеу тақырыптарын еркін таңдау.

Қызметкерлер (оқытушылар, зерттеушілер) және білім алушылар (бакалаврлар, магистранттар, докторанттар) ғылыми жетекшілермен келісім негізінде өз жобаларын ұсынуға және дамытуға құқылы.

2. Цензурадан қорғау.

Университет әкімшілігі, сыртқы серіктестер немесе кез келген мүдделі тұлғалар зерттеу нәтижелерін бұрмалауға, жариялауға тыйым салуға немесе ғылыми деректерді жасыруға мәжбүрлей алмайды.

3. Қаржыландырудағы ашықтық.

Гранттар, келісімшарттық жобалар және зерттеу жабдықтарына қолжетімділікті бөлу рәсімдері айқын әрі әділ қағидаттармен жүзеге асырылады. Ресурстарға қол жеткізуді субъективті себептермен шектеуге жол берілмейді.

2.3 Академиялық этика

Академиялық этика – бұл оқу және ғылыми-зерттеу қызметінің барлық түрлерінде адалдықты, шынайылықты, әділдік пен жауапкершілікті қамтамасыз ететін қағидалар мен нормалардың жиынтығы, сондай-ақ әрбір тұлғаның абыройы мен қадір-қасиетін құрметтеу мәдениеті.

Академиялық этиканың негізгі бағыттары мыналарды қамтиды:

1. Плагиатқа жол бермеу.

Бөгде авторлардың мәтіндерін, идеяларын, зерттеу нәтижелерін немесе деректерін дереккөзді көрсетпей көшіру және жариялау академиялық адалдық принциптеріне қайшы келеді. Плагиат анықталған жағдайда Қазақстан Республикасының заңнамасына және университеттің ішкі тәртібіне сәйкес тәртіптік немесе құқықтық жауапкершілік шаралары қолданылады.

2. Дереккөздерді дұрыс рәсімдеу және дәйексөз келтіру мәдениеті.

Басқа авторлардың еңбектерін, деректерін немесе тұжырымдарын пайдаланған жағдайда, түпнұсқаға міндетті түрде сілтеме жасалуы және бекітілген академиялық талаптарға сай библиографиялық рәсімдеу жүргізілуі тиіс.

3. Адал ғылыми бәсекелестік қағидаты.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 8 из 23

Қызметкерлер мен білім алушыларға зерттеу үшін қажетті ресурстарға, зертханаларға немесе мәліметтерге әділетсіз шектеу қоюға, әріптестерінің немесе студенттердің ғылыми қызметіне әдейі кедергі келтіруге жол берілмейді.

4. Өзгенің құқықтары мен мүдделерін құрметтеу.

Университет қауымдастығының барлық мүшелері өзара сыйластық атмосферасын сақтауға, ұлтаралық, діни және мәдени ерекшеліктерге құрметпен қарауға, әріптестердің және білім алушылардың ар-намысы мен беделіне нұқсан келтірмеуге міндетті.

2.4 Мүдделер қақтығысы және мәжбүрлеу

1. Мүдделер қақтығысы

Мүдделер қақтығысы – қызметкердің немесе білім алушының жеке мүддесі (материалдық, қаржылық, саяси немесе өзге сипаттағы) оның кәсіби шешімдерінің объективтілігіне және ғылыми-білім беру қызметінің әділдігіне ықпал етуі мүмкін жағдай.

Мысалы:

- басшының ресурстарды туыстарына немесе таныстарына артықшылықпен бөлуі;
- оқытушының өзімен туыстық қатынастағы студенттің оқу жұмысын бағалауы.

Осындай жағдай анықталған кезде мүдделі тұлға дереу Шымкент университетінің (ШУ) басшылығын немесе Этика жөніндегі комиссияны хабардар етуге міндетті.

2. Қысым көрсету

Қысым көрсету – бұл қызметкерге немесе білім алушыға әкімшілік, қаржылық немесе психологиялық тұрғыдан әсер ету арқылы оның зерттеу тақырыбын, әдіснамасын, нәтижесін өзгертуге не олардан бас тартуға мәжбүрлеу әрекеті болып табылады. Мұндай әрекеттердің негізі академиялық емес себептерге (саяси, коммерциялық немесе жеке мүдделік сипаттағы) байланысты болуы мүмкін. Қысым көрсету фактілері дәлелденген жағдайда, ол Шымкент университетінің ішкі тәртіп ережелерін өрескел бұзу болып есептеледі және кінәлі тұлғаларға қатысты тәртіптік шаралар қолданылады – қызметкерлер үшін бұл жұмыстан босатуға, ал білім алушылар үшін оқудан шығару шарасына дейін жетуі мүмкін.

2.5 Плагиат

Плагиат – бұл басқа адамның ғылыми еңбегін, зерттеу нәтижелерін немесе материалдарын (мәтіндер, кестелер, суреттер, деректер базасы, бағдарламалық код және т.б.) әдейі не байқаусызда иемдену, сондай-ақ оларды тиісті дереккөзге сілтеме жасамай пайдалану әрекеті. Шымкент университетінде (ШУ) плагиат академиялық адалдық қағидаларын өрескел бұзу болып саналады және ол Әдеп

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 9 из 23

жөніндегі комиссия тарапынан қаралып, университеттің ішкі нормативтік актілеріне және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жазаланады.

2.6 Институттық және пәнаралық ерекшеліктерді ескеру

Шымкент университетінің (ШУ) құрылымында әртүрлі ғылыми-зерттеу институттары қызмет атқаратынын ескере отырып, бұл саясат академиялық еркіндік пен ғылыми адалдық қағидалары тек теориялық пәндерде ғана емес, сонымен қатар жобалық, тәжірибелік, зертханалық және қолданбалы бағыттағы жұмыстарда да сақталуы тиіс екенін белгілейді. Университет аясында жүзеге асырылатын кез келген келісімшарттық (шаруашылық, гранттық немесе тәжірибелік-конструкторлық) жобалар зерттеудің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік принциптерін толық сақтауға міндетті.

3. Академиялық еркіндіктің қағидастары мен құндылықтары

3.1 Ғылыми және білім беру ізденісіндегі дербестікті құрметтеу

Әрбір қызметкер мен білім алушы өз кәсіби, оқу немесе зерттеу іс-әрекеті аясында ғылыми, шығармашылық және инновациялық идеяларды еркін түрде қалыптастыруға және дамытуға құқылы. Университет ғылыми зерттеу тақырыптарын, оқыту әдістерін және білім алу формаларын таңдаудағы заңды дербестікті мойындайды, егер бұл әрекеттер Қазақстан Республикасының заңнамасына, Шымкент университетінің (ШУ) Жарғысына және ішкі нормативтік актілеріне қайшы келмесе.

Негізгі мақсат – ғылыми-зерттеу және педагогикалық бастамаларды қолдау арқылы оқытушылар мен ғылыми қызметкерлердің, сондай-ақ студенттер мен магистранттардың шығармашылық әлеуетін мемлекеттік білім беру стандарттарына және академиялық әдеп қағидаларына сай ашуға мүмкіндік беру.

3.2 Кемсітушілікті болдырмау және тұлғалық құқықтарды құрметтеу

Шымкент университетінде (ШУ) академиялық еркіндік тең мүмкіндіктер қағидатына сүйене отырып жүзеге асырылады. Университет қабырғасында жынысына, жасына, ұлтына, дініне, саяси көзқарасына, әлеуметтік мәртебесіне, мүмкіндігі шектеулі болуына немесе басқа да академиялық жетістікке және кәсіби қабілетке қатысы жоқ белгілеріне байланысты кез келген шектеу немесе кемсіту түрлеріне жол берілмейді.

Факультет, кафедра және өзге құрылымдық бөлім басшыларының міндеттері мыналарды қамтиды:

1. Қызметкерлерді жұмысқа қабылдау және білім алушылардың үлгерімін бағалау барысында әділдік пен бейтараптықты сақтау;

2. Университет инфрақұрылымына (зертханалар, қаржыландыру қорлары, құрал-жабдықтар, кітапхана және т.б.) қолжетімділікті барлық талаптарға сай тұлғалар үшін тең деңгейде қамтамасыз ету.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 10 из 23

Егер кемсітушілік белгілері бар даулы жағдайлар туындаса, қызметкерлер мен білім алушылар осы саясаттың 5.2-тармағында белгіленген тәртіп бойынша шағым түсіруге құқылы.

3.3 Ашықтық және рәсімдердің айқындығы

Университет академиялық еркіндікке әсер ететін шешімдерді қабылдау барысында ашықтық пен жариялылық қағидатын ұстанады. Бұл қағидат төмендегідей рәсімдерге қатысты қолданылады:

- Қаржыландыру көздерін (гранттар, шаруашылық келісімшарттар, мақсатты бағдарламалар) бөлу;
- Жаңа пәндер, оқу бағдарламалары мен зерттеу жобаларын бекіту туралы шешім қабылдау;
- Академиялық құқықтар мен этика нормаларының бұзылуына қатысты өтініштер мен шағымдарды қарастыру.

Ғылыми кеңес, Әдістемелік кеңес, Әдеп жөніндегі комиссия сияқты алқалық органдардың отырыстарының нәтижелері мен конкурстық шешімдер ресми түрде жарияланады, егер бұл ақпарат құпиялылық ережелерімен немесе мемлекеттік құпия туралы заңнамамен шектелмесе.

3.4 Кәсіби қауымдастық пікірін ескеру және ұжымдық шешім қабылдау қағидаты

Академиялық еркіндік қағидаттары тек қызметкерлер мен білім алушылардың кәсіби қауымдастығының белсенді қатысуы мен өзара ықпалдастығы арқылы толық жүзеге асады.

Шымкент университеті (ШУ) маңызды академиялық шешімдерді қабылдауда **ұжымдық басқару мен пікір алмасу дәстүрін** ұстанады. Бұл үдеріс келесі деңгейлерде іске асырылады:

1. **Ғылыми кеңес** – университеттің ғылым мен білім беру салаларындағы стратегиялық басым бағыттарын айқындайды, жергілікті нормативтік актілерді қабылдау немесе өзгерту, сондай-ақ ірі ресурстарды бөлу мәселелерін талқылайды;
2. **Әдістемелік кеңес** – оқыту әдістемелерін жетілдіру, жаңа пәндерді енгізу, факультеттегі оқу жоспарларын жаңарту мәселелерін қарастырады;
3. **Қызметкерлер мен білім алушылар жиналысы (деңгейінде)** – күнделікті оқу және ғылыми үдерістегі өзекті мәселелерді ұжымдық талқылап, жоғары тұрған алқалық құрылымдарға ұсыныстар әзірлейді.

3.5 Әлеуметтік жауапкершілік және өзара құрмет қағидаты

Шымкент университеті (ШУ), көпсалалы жоғары оқу орны ретінде, академиялық еркіндікті тек жаңа білім ізденісінің құралы ғана емес, сонымен қатар қоғам

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 11 из 23

мен еңбек нарығының өзекті мәселелерін шешуге бағытталған әлеуметтік жауапкершілік тетігі ретінде қарастырады.

Оқыту мен ғылыми-зерттеу еркіндігі – бұл сонымен бірге **жұртшылық, де-меушілер, жұмыс берушілер, мемлекет және жергілікті қоғамдастық алдындағы жауапкершілік** болып табылады.

Университет ішкі және сыртқы серіктестік қарым-қатынастарды дамытуды мақсат етіп қоя отырып, келесі бастамаларды қолдайды:

1. Экономика, ақпараттық технологиялар, экология және басқа салалардағы мәселелерді шешуге бағытталған **пәнаралық зерттеу топтарын құруды** (университеттің даму стратегиясына сәйкес);

2. **Ғылыми конференциялар, семинарлар мен тәжірибе алмасу сессияларын** тұрақты өткізу арқылы білім алушылар мен қызметкерлерге өз ғылыми көзқарастарын ашық білдіруге мүмкіндік беру;

3. **Академиялық мәдениетті үздіксіз жетілдіру**, әріптестердің пікіріне, ғылыми үлесіне құрметпен қарау және кәсіби этиканы сақтау арқылы өзара сыйластық ортасын қалыптастыру.

3.6 Тәжірибемен және инновациялық қызметпен байланыс

Шымкент университеті (ШУ) көпсалалы білім ордасы ретінде академиялық еркіндік пен инновациялық бастамалардың өзара сабақтастығын маңызды деп есептейді. Бұл бағытта факультеттер мен кафедралар келесі міндеттерді жүзеге асыруға ұмтылады:

– **Жоғары практикалық маңызы бар стартаптар мен зерттеу жобаларын** әзірлеуді ынталандыру;

– **Шаруашылық келісімшарттар мен гранттық жобалар аясында зерттеу еркіндігін** қамтамасыз ету, сонымен бірге келісімшарт талаптарын (коммерциялық құпиялылық, мерзім, мақсаттар) және этика нормаларын сақтау;

– **Білім алушылар мен қызметкерлердің ғылыми әзірлемелерін коммерцияландыруды** қолдау, олардың жеке ғылыми дербестігі мен университет мүдделерінің теңгерімін сақтау.

4. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

4.1 Қызметкерлер (ғылыми-педагогикалық, әкімшілік, оқу-көмекші, техникалық және өзге де персонал)

4.1.1 Қызметкерлердің құқықтары

Әрбір университет қызметкері төмендегідей құқықтарға ие:

– Өзінің кәсіби құзыретіне сай **оқу пәндерін, ғылыми және өндірістік жобаларды** әзірлеуге, жетілдіруге және жүзеге асыруға, сондай-ақ Шымкент университетінің (ШУ) ішкі нормативтік құжаттарына немесе заңнамаға қайшы келмейтін жағдайда сыртқы қысымсыз қызмет атқаруға;

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 12 из 23

– Ғылыми-зерттеу нәтижелерін жариялауға, баяндамалар жасауға, конференциялар мен семинарларда таныстыруға, **ұлттық және халықаралық гранттар мен форумдарға** қатысуға;

– **Білім беру бағдарламаларын жетілдіру, әдістемелік материалдарды жаңарту және инновациялық шешімдерді дамыту** бойынша бастамалар ұсынуға, сондай-ақ **алқалық басқару органдарына (Ғылыми кеңес, Әдістемелік кеңес, Әкімшілік кеңес)** ұсыныстар енгізуге;

– Академиялық еркіндікке немесе ғылыми тәуелсіздікке нұқсан келтіретін жағдайлар туындаған кезде **факультет (кафедра) әкімшілігінен қолдау алуға.**

4.1.2 Қызметкерлердің міндеттері

Сонымен қатар, әрбір қызметкердің келесі міндеттері бар:

– **Мемлекеттік білім беру стандарттарын**, Шымкент университетінің (ШУ) Жарғысын және жергілікті нормативтік актілерін, сондай-ақ **академиялық этика нормаларын** (плагиатқа, деректерді бұрмалауға, дұрыс рәсімделмеген дәйексөзге жол бермеу) бұлжытпай орындауға;

– **Білім алушылардың құқықтары мен академиялық еркіндігін құрметтеуге**, олардың оқу жетістіктерін әділ және бейтарап бағалауға, **кез келген кемсітушілікке жол бермеуге;**

– **Университет инфрақұрылымы мен материалдық-техникалық базасын (зертханалар, техника, бағдарламалық қамту)** тек оқу, ғылыми және өндірістік мақсаттарда тиімді әрі ұқыпты пайдалануға;

– **Оқу және ғылыми үдерістердің сапасын арттыруға белсенді қатысуға**, өз тәжірибесін енгізіп, университет бекіткен ішкі рәсімдер мен регламенттерді сақтауға.

4.3 Әкімшілік (жоғары оқу орнының басшылығы, факультет декандары, кафедра меңгерушілері)

4.3.1 Құқықтары

Әкімшілік мынадай құқықтарға ие:

– Факультеттер мен кафедралардың даму стратегиясын айқындау, кадрлық саясатты үйлестіру, бюджеттік және бюджеттен тыс қаражаттарды бөлуді жүзеге асыру (ашық конкурс негізінде және әріптестік талқылау тәртібімен).

– Академиялық құқықтар мен этикалық нормалардың бұзылуы жөніндегі шағымдар түскен жағдайда тексеру (қызметтік тергеу) жүргізу және еңбек заңнамасына, сондай-ақ жергілікті нормативтік актілерге сәйкес тәртіптік шаралар қолдану.

– Оқу немесе ғылыми қызметке, инфрақұрылымды жетілдіруге және жаңа технологияларды енгізуге қатысты маңызды мәселелерді шешу үшін Ғылыми кеңес немесе Әдістемелік кеңес отырыстарын шақыруға бастамашылық ету.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 13 из 23

4.3.2 Міндеттері

Әкімшілік міндетті:

– Оқытушылар мен білім алушыларға оқу әдістемелерін еркін таңдауға және ғылыми бағыттарды өз бетінше айқындауға жағдай жасап, олардың академиялық дербестігіне нұқсан келтірмеуді қамтамасыз ету.

– Материалдық-техникалық және қаржылық ресурстарға (зертханалар, құрал-жабдықтар, қаржыландыру қорлары) тең қолжетімділікті қамтамасыз ету, сондай-ақ университет қауымдастығын негізсіз сыртқы ықпалдан қорғау.

– Даулы жағдайларды шешудің тиімді тетіктерін қолдау, соның ішінде Этикалық комиссия арқылы қарау және бұзушылық расталған жағдайда ішкі нормативтік актілер мен Қазақстан Республикасының заңнамасына сай шаралар қабылдау.

– Ресурстарды бөлу және шағымдарды қарау рәсімдерінің ашықтығын қамтамасыз етіп, қабылданған шешімдердің нәтижесін дер кезінде қызметкерлер мен білім алушыларға жеткізу.

4.4 Әріптестік басқару органдары (Ғылыми кеңес, Әкімшілік кеңес, Әдістемелік кеңес, Этикалық комиссия)

4.4.1 Ғылыми кеңес

– Шымкент университетінің ғылыми және білім беру бағытындағы стратегиялық даму мәселелерін талқылайды, ресурстарды бөлудің ірі көлемдегі шешімдерін бекітеді және жергілікті нормативтік құжаттарға өзгерістер енгізеді.

– Оқу жоспарларын жетілдіру, жаңа ғылыми басымдықтарды айқындау, академиялық еркіндік пен зерттеулердің тәуелсіздігі бойынша проректорлар мен факультет декандарының есептерін тыңдайды.

4.4.2 Әкімшілік кеңес

– Университеттің ағымдағы басқару қызметін жүзеге асырады, Ғылыми кеңес шешімдерінің орындалуын қамтамасыз етеді, ішкі ұйымдастырушылық және қаржылық мәселелерді қарастырады.

– Факультеттер, оқу бөлімдері, ғылыми орталықтар сияқты құрылымдық бөлімшелердің өзара іс-қимылын үйлестіреді және факультет декандарымен әріптестік байланыс орнатады.

4.4.3 Әдістемелік кеңес

– Оқу үдерісінің сапасын, оқыту әдістемелерін және оқу бағдарламаларына инновациялық тәсілдерді енгізуді қамтамасыз етуге бағытталады.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 14 из 23

– Әдістемелік құралдарды бекіту немесе жаңарту жөнінде ұсынымдар береді, білім беру бағдарламаларының мемлекеттік стандарттар мен академиялық этика қағидаттарына сәйкестігін бақылайды.

4.4.4 Этикалық комиссия

– Академиялық құқықтардың бұзылуы, мүдделер қақтығысы, плагиат немесе кемсітушілік фактілері бойынша шағымдарды қарайды.

– Ректор мен проректорларға ұсынымдар дайындайды, расталған бұзушылықтар болған жағдайда тәртіптік шаралар қолдану жөнінде ұсыныс енгізеді және академиялық ортада этикалық нормаларды сақтауға бағытталған алдын алу жұмыстарын жүргізеді.

5. Академиялық еркіндікті қорғау және саясатты іске асыру тетіктері

5.1 Қорғау деңгейлері мен өзара іс-қимыл жүйесі

Шымкент университетінде (ШУ) академиялық құқықтарды қорғау тетіктері бірнеше деңгейде жүзеге асырылады. Әр деңгей белгілі бір бағыттағы мәселелер мен даулы жағдайларды қарауға жауап береді:

1. Факультеттер деңгейі.

Факультеттер мен кафедралар аясында профессорлық-оқытушылық құрам, ғылыми қызметкерлер, техникалық персонал және білім алушылар (бакалавриат, магистратура, докторантура және т.б.) оқу және ғылыми мәселелерді (пән мазмұнын айқындау, тақырып таңдау, құрал-жабдықтарды бөлу және пайдалану) өз құзыретінде шешеді. Егер пікір қайшылығы немесе шағым туындаса, олар факультет декандары немесе кафедра меңгерушісіне жүгінуге құқылы.

2. Басқару және дирекция деңгейі.

Факультет декандары қажет болған жағдайда қызметтік тексеріс жүргізуге бастамашылық етеді, оқу және ғылыми істер жөніндегі проректорлармен кеңеседі, ал этикалық сипаттағы даулар бойынша Этикалық комиссияны тартуға құқылы. Егер мәселе университеттің стратегиялық шешімдеріне немесе жалпы ресурстық саясатына әсер ететін болса, ол Ғылыми кеңеске немесе Әкімшілік кеңеске жолданады.

3. Әріптестік басқару органдары.

Ғылыми кеңес университеттің білім және ғылым саласындағы басым бағыттарын бекітеді, ресурстардың елеулі бөлу тетіктерін қарастырады, сондай-ақ факультет құзыретінен тыс шағымдарды қарайды.

Этикалық комиссия қызметкерлер мен білім алушылардың іс-әрекеттерінің академиялық этика қағидаттарына сәйкестігін бағалайды, қорытынды шығарып, қажет болған жағдайда тәртіптік шараларды ұсынуға құқылы.

Академиялық сапа жөніндегі кеңесәғымдағы басқару қызметін жүзеге асырады және қабылданған шешімдердің орындалуын бақылайды.

	Шымкент университети	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 15 из 23

Барлық аталған құрылымдар **Шымкент университетінің Жарғысына** және жергілікті нормативтік актілерге (мысалы, «Ғылыми кеңес туралы ереже», «Этикалық комиссия туралы ереже») сәйкес әрекет етеді. Бұл ретте **ашықтық, әріптестік, бейтараптық және кемсітушілікке жол бермеу** қағидаттары қатаң сақталады.

5.2 Шағым беру және қарау тәртібі

5.2.1 Шағым беру тәртібі

1. Инициаторы.

Өзінің академиялық құқықтарының бұзылғанын сезінген кез келген қызметкер немесе білім алушы (оның ішінде қысым көру, ресурстарға қол жеткізудің шектелуі, зерттеу нәтижелеріне араласу сияқты жағдайлар) ресми шағым беруге құқылы.

2. Қабылдаушы орган.

Алғашқы деңгейде шағым немесе кафедра меңгерушісіне бағытталады. Егер мәселе академиялық этика, дискриминация, плагиат немесе мүдделер қайшылығына қатысты болса, өтініш тікелей Этикалық комиссияға жолдануы мүмкін.

Егер жергілікті деңгейде мәселені шешу мүмкін болмаса, өтініш про-ректорларға немесе ерекше жағдайларда тікелей ректорға беріледі.

3. Формасы мен мазмұны.

Шағым жазбаша немесе электрондық түрде рәсімделеді және универси-теттің құжат айналым ережелеріне сәйкес тіркеледі.

Өтініште құқық бұзушылықтың мәні, дәлелдемелер (хат алмасу, хаттама, нормативтік актілерге сілтеме) және куәгерлер көрсетіледі.

5.2.2 Шағымды қарау тәртібі

1. Талдау және кеңесу кезеңі.

Шағым түскен орган (факультет декандары, кафедра меңгерушісі немесе Этикалық комиссия) 10–15 жұмыс күні ішінде жағдайды зерттеп, тараптардың түсініктемесін сұратады, қажет болған жағдайда кеңес немесе дөңгелек үстел форматында талқылау ұйымдастырады.

2. Шешім қабылдау.

Қарау нәтижесінде мынадай шешімдердің бірі қабылданады:

– Шағымды қанағаттандыру және бұзушылықтарды жою жөнінде нұсқама беру (мысалы, зертханаға қолжетімділікті қалпына келтіру, авторлық құқықты мойындау, заңсыз бұйрықтарды күшін жою).

– Шағымның негізсіз екендігін дәлелді түрде мойындау.

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 16 из 23

– Мәселені кеңірек талқылау үшін Ғылыми кеңеске, Әдістемелік кеңеске немесе проректорлар деңгейіне жолдау, егер ол директор немесе Этикалық комиссия құзыретінен тыс болса.

3. Нәтижені хабарлау.

Шағым иесіне жазбаша түрде қорытынды және қабылданған шаралар туралы ақпарат беріледі. Егер өтініш беруші шешіммен келіспесе, жоғары тұрған органдарға — Ғылыми кеңеске немесе ректорға апелляция жасауға құқылы.

5.2.3 Этикалық комиссияның рөлі

1. Өкілеттігі.

Этикалық комиссия академиялық адалдық нормаларының бұзылуына (плагиат, деректерді бұрмалау, әділдік қағидаттарын сақтамау), дискриминация мен мүдделер қайшылығына қатысты шағымдарды қарайды.

2. Санкциялар мен ұсынымдар.

Бұзушылық расталған жағдайда Комиссия кінәлі тұлғаларды тәртіптік жауапкершілікке тарту туралы ұсыным енгізеді (ескерту, сөгіс, жұмыстан босату немесе білім алушыны оқудан шығару).

Қажет болған жағдайда түпкілікті шешім ректор мен тиісті проректордың келісімімен, ал ерекше жағдайларда Ғылыми кеңестің талқылауымен қабылданады.

3. Мониторинг және алдын алу қызметі.

Комиссия университеттегі академиялық мәдениеттің жағдайына тұрақты түрде мониторинг жүргізеді, түсіндіру және алдын алу іс-шараларын өткізеді. Жүйелі сипаттағы проблемалар анықталған жағдайда, тиісті жергілікті нормативтік актілерге түзетулер енгізу туралы бастама көтереді.

5. Академиялық еркіндікті қорғау және саясатты жүзеге асыру тетіктері

5.3 Ресурстарды бөлу және тәуелсіз ғылыми зерттеулерді қаржыландыру

1. Ғылыми және оқу қызметін қаржыландыру.

Университет ғылыми құрылымдық бөлімшелер (мысалы, Ғылым бөлімі) және ғылым жөніндегі проректор арқылы гранттық конкурстарды жариялайды, шаруашылық келісімшарттық жобаларды бөледі, сондай-ақ қолданбалы және іргелі зерттеулерді қолдайды.

Оқытушылар мен білім алушылар белгіленген конкурс шарттарын сақтай отырып, жеке немесе бірлескен өтінімдер ұсынуға құқылы.

2. Ресурстарды бөлу қағидаттары.

Құрал-жабдықтарды, қаржы қаражатын және зертханалық уақытты бөлу жөніндегі барлық шешімдер мынадай негізде қабылданады:

– **Ашықтық пен жариялылық** – конкурс шарттары мен нәтижелері көпшілікке қолжетімді түрде хабарланады;

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 17 из 23

– **Коллегиалдық және әділдік** – шешімдер Ғылыми кеңес, Әдістемелік кеңес немесе Академиялық сапа жөніндегі кеңес арқылы талқыланады, бұл фаворитизм мен субъективтіліктің алдын алады;

– **Ғылыми, оқу және әлеуметтік маңыздылық** – жобалардың мазмұны университеттің стратегиялық даму басымдықтарына және жарғыда айқындалған мақсаттарына сәйкес болуы тиіс.

3. Есептілік пен бақылау.

Ғылыми кеңес жыл сайын ғылым жөніндегі проректордың қаржы және инфраструктуралық ресурстарды бөлу туралы есебін тыңдайды, ғылыми жобалардың сапасы мен нәтижелілігін талдайды, сондай-ақ ресурстардың теңгерімсіз немесе негізсіз бөлінуіне қатысты шағымдарды қарайды.

5.4 Мониторинг және есептілік жүйесі

1. Жүйелі сауалнамалар мен талдау.

Білім сапасын қамтамасыз ету бөлімі (немесе уәкілетті құрылымдық бөлімше) жылына 1–2 рет оқытушылар мен білім алушылар арасында сауалнама жүргізіп, олардың академиялық еркіндік деңгейіне және ресурстарға қолжетімділікке қанағаттануын бағалайды.

2. Проректорлардың есебі.

Ғылыми жұмыс және халықаралық қатынастар жөніндегі проректоры мен Академиялық мәселелер және стратегиялық даму жөніндегі проректоры бірлесіп, жыл сайынғы аналитикалық есеп дайындайды. Бұл есеп Ғылыми кеңесте қаралып, онда академиялық шағымдар саны, ресурстарды бөлу сапасы және ғылыми жобалардың орындалу нәтижелері қамтылады (қараңыз: 6-бөлім).

3. Әріптестік талдау және шешім қабылдау.

Анализ қорытындысы бойынша Ғылыми кеңес ресурстарды бөлу тәртібіне түзетулер енгізуі, шағым беру тетіктерін нақтылауы немесе Этикалық комиссия туралы Ережені жетілдіру жөнінде шешім қабылдауы мүмкін.

Егер анықталған мәселелер елеулі қаржылық не ұйымдастырушылық сипатқа ие болса, бұл сұрақтар Әкімшілік кеңестің қарауына шығарылады.

5.5 Реакциялық шаралар және жауапкершілік

1. Тәртіптік шаралар.

Академиялық құқықтардың бұзылғаны (мысалы, мәжбүрлеу, плагиат, дискриминация, мүдделер қақтығысы) дәлелденген жағдайда, кінәлі тұлғаларға Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне, Шымкент университетінің (ШУ) ішкі нормативтік актілеріне және Этикалық комиссия туралы Ережеге сәйкес тәртіптік жаза қолданылады: ескерту, сөгіс, лауазымдық төмендету, жұмыстан босату (қызметкерлерге қатысты) немесе оқудан шығару (білім алушыларға қатысты).

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 18 из 23

2. Апелляция тәртібі.

Дирекция, Этикалық комиссия немесе проректор шешімімен келіспейтін кез келген қызметкер немесе білім алушы өз құқықтарын қорғау мақсатында Ғылыми кеңеске немесе ректорға шағымдана алады.

Егер даулы мәселе еңбек қатынастарына қатысты болса, қызметкер кәсіподақ комитетіне немесе Қазақстан Республикасының сот органдарына жүгінуге құқылы.

3. Ашықтық және жария хабарлау.

Елеулі сипаттағы бұзушылықтар (жаппай плагиат, саяси қысым көрсету, академиялық цензура әрекеттері) анықталған жағдайда, Ғылыми кеңес немесе ректор университеттің академиялық адалдығы мен беделін сақтау мақсатында бұл фактілерді ресми түрде жария ету туралы шешім қабылдай алады.

5.6 Өзара байланыс және бөлімдердің сабақтастығы

Аталған 5-бөлім алдыңғы және келесі құрылымдық бөлімдермен тығыз байланысты:

– 4-бөлім – «Тараптардың құқықтары мен міндеттері».

Осы бөлімде баяндалған шағым беру, ресурстарды бөлу және бақылау тетіктері 4-бөлімде айқындалған қызметкерлер мен білім алушылардың академиялық құқықтарын нақты іске асыруға бағытталған.

– 6-бөлім – «Орындауды бақылау және есептілік».

Аталған бөлімде көрсетілген рәсімдер университет басшылығы, Ғылыми кеңес және Этикалық комиссия тарапынан академиялық еркіндік саясатының тиімділігін тұрақты бағалауға және қажет болған жағдайда оны жетілдіруге мүмкіндік береді.

6. Орындауды бақылау және есептілік

6.1 Бақылаудың мақсаты мен негізгі бағыттары

Бақылаудың басты мақсаты – осы Ереженің тиімді орындалуын қамтамасыз ету және қызметкерлер мен білім алушылардың академиялық құқықтарының бұзылуына байланысты туындайтын мәселелерді дер кезінде айқындау болып табылады. Мониторинг үдерісі төмендегі бағыттарды қамтиды:

1. Өтініштер мен шағымдарды қарастыру.

Мәжбүрлеу, кемсіту, плагиат немесе академиялық этика талаптарын бұзу сияқты күмәнді жағдайларға қатысты түскен өтініштердің саны, мазмұны және қаралу нәтижелері талданады.

2. Ресурстарды бөлу үдерісі.

Гранттар, зертханалар, шарттық жобалар мен құрал-жабдықтардың факультеттер мен кафедралар арасында әділ және ашық бөліну деңгейі

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 19 из 23

бақыланады. Сонымен қатар, оларға қолжетімділіктің негізсіз шектелуіне қатысты шағымдардың болуы тіркеледі.

3. Ғылыми-зерттеу қызметінің нәтижелілігі.

Басылымдардың (мақалалар, баяндамалар) динамикасы, қызметкерлер мен студенттердің конференциялар мен байқауларға қатысу белсенділігі және ғылыми-зерттеу жүргізу жағдайларына қанағаттанушылығы зерттеледі.

4. Сауалнама және кері байланыс.

Белгіленген мерзімде оқытушылар мен білім алушылар арасында сауалнамалар өткізіліп, академиялық еркіндік деңгейіне, оқу және ғылыми ресурстарға қолжетімділік сапасына қатысты пікірлері анықталады.

6.2 Есептілік нысандары мен мерзімділігі

1. Проректорлардың жылдық есебі.

Ғылыми жұмыс және халықаралық қатынастар жөніндегі проректорымен бірлесе отырып, оқу жылының қорытындысы бойынша қызметкерлер мен білім алушылардың академиялық құқықтарының іске асырылуы жөнінде жиынтық есеп дайындайды. Есепте шағымдар статистикасы, қаржы мен инфрақұрылымның бөліну нәтижелері, ғылыми жарияланым белсенділігіне талдау және жергілікті нормативтік актілер мен рәсімдерді жетілдіру жөніндегі ұсыныстар көрсетіледі.

2. Факультеттердің есептері.

Факультет декандары әр семестр (немесе оқу жылы) соңында оқыту және ғылыми-зерттеу қызметінің қорытындылары жөнінде Ғылыми кеңеске және проректорларға баяндама ұсынады. Онда табысты ғылыми серіктестік мысалдары, туындаған шағымдар, сондай-ақ қызметкерлер мен студенттердің академиялық дербестігіне әсер ететін ұйымдастырушылық және инфрақұрылымдық мәселелер қамтылады.

3. Этика жөніндегі комиссияның есебі.

Этика жөніндегі комиссия жылына кемінде бір рет өз қызметінің нәтижелері бойынша қорытынды есеп дайындайды. Есепте қаралған істер (шағымдар, мүдделер қақтығысы, дискриминация, плагиат жағдайлары) бойынша талдау жүргізіліп, жиі кездесетін проблемалар айқындалады және университет басшылығына академиялық ортаның ахуалын жақсарту бағытында ұсынымдар беріледі.

6.3 Жауапты лауазымды тұлғалар

1. Ғылыми жұмыс және халықаралық қатынастар жөніндегі проректор.

Ғылыми қызметке қатысты деректерді (жарияланымдар, ғылыми конкурстар мен гранттарға қатысу, қаржының бөлінуі) жинақтау және үйлестіруді жүзеге асырады. Ғылыми саладағы академиялық құқықтардың орындалуы туралы

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 20 из 23

жыл сайынғы есеп бөлімін әзірлейді, ғылыми бөліммен және факультет декандарымен өзара іс-қимыл жасайды.

2. Академиялық мәселелер және стратегиялық даму жөніндегі проректор.

Білім беру бағдарламаларында академиялық еркіндіктің сақталуын қамтамасыз етеді, білім алушылар тарапынан оқыту сапасы мен бағалау әділдігіне байланысты шағымдарды жүйелейді, оқу процесінің тиімділігі мен үлгерім көрсеткіштері туралы аналитикалық есепті Ғылыми кеңеске ұсынады.

3. Факультет декандары.

Факультеттер мен кафедралар деңгейінде жүйелі мониторинг жүргізеді, анықталған бұзушылықтар бойынша жедел шаралар қабылдайды және елеулі жағдайлар туындаған сәтте тиісті ақпаратты проректорларға жеткізеді.

4. Этика жөніндегі комиссия.

Академиялық этиканың жалпы жағдайына талдау жасайды, шағымдарды қарайды, қорытынды ұсынымдар әзірлейді және қажет болған жағдайда тәртіптік немесе өзге де ықпал ету шараларын қолдануға бастамашылық етеді.

5. Ғылыми кеңес.

Проректорлардың, факультет декандарының және этика комиссиясының жылдық әрі аралық есептері негізінде университеттің жергілікті нормативтік актілерін жетілдіру, ресурстарды бөлу тетіктерін түзету немесе академиялық еркіндік деңгейіне ықпал ететін өзге де аспектілер бойынша шешімдер қабылдайды.

6.4 Шешім қабылдау және саясатты жетілдіру

Мониторинг қорытындыларына сәйкес Ғылыми кеңес Шымкент университетінің (ШУ) ішкі нормативтік құжаттарына өзгерістер енгізу, шағым беру және ресурстарды бөлу рәсімдерін нақтылау, сондай-ақ этика жөніндегі комиссияға қосымша тексерістер жүргізу немесе қызметкерлер мен студенттерге арналған ағартушылық семинарлар ұйымдастыруды тапсырмақ.

Егер жүйелі сипаттағы, ауқымды қаржылық немесе ұйымдастырушылық шешімдерді талап ететін мәселелер анықталса, бұл мәселе Академиялық сапа жөніндегі кеңесдеңгейінде немесе ректордың қарауына шығарылуы мүмкін.

7. Қорытынды ережелер

7.1 Бекіту және күшіне ену тәртібі

1. Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндікке қатысты осы Саясаттың мазмұны Шымкент университетінің (ШУ) Ғылыми кеңесінде қаралып, мақұлданады.

2. Құжат ректордың бұйрығымен қол қойылған күннен бастап күшіне енеді және университеттің барлық қызметкерлері мен білім алушыларына, сонымен

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 21 из 23

қатар оның филиалдары мен құрылымдық бөлімшелеріне (бар болған жағдайда) міндетті болып табылады.

7.2 Іске асыру мерзімі мен қайта қарау тәртібі

1. Аталған Саясат мерзімсіз қолданыста болады және ол тиісті тәртіппен өзгертілгенге немесе күшін жойғанға дейін әрекет етеді.

2. Егер түзетулер енгізу қажеттілігі туындаса (ҚР заңнамасына, Ғылым және жоғары білім министрлігінің ұсынымдарына өзгерістер енгізілуіне немесе мониторинг барысында анықталған мәселелерге байланысты), олар Ғылыми жұмыс және халықаралық қатынастар жөніндегі проректор мен Академиялық мәселелер және стратегиялық даму жөніндегі проректор бірлескен ұсынысы негізінде дайындалып, Ғылыми кеңес отырысында қаралады.

3. Ғылыми кеңестің мақұлдауымен қабылданған өзгерістер ректордың бұйрығымен жалпы тәртіпте енгізіледі.

7.3 Басқа жергілікті актілермен арақатынасы

1. Егер Шымкент университетінің (ШУ) қолданыстағы ішкі нормативтік актілерінде осы Саясатқа қайшы келетін ережелер болса, олар Ғылыми кеңес белгілеген мерзім ішінде сәйкестендірілуі тиіс.

2. Осы Саясатта тікелей реттелмеген жағдайларда тараптар Шымкент университетінің Жарғысын, басқа жергілікті нормативтік құжаттарды және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасын басшылыққа алады.

7.4 Орындауға жауапкершілік және бақылау

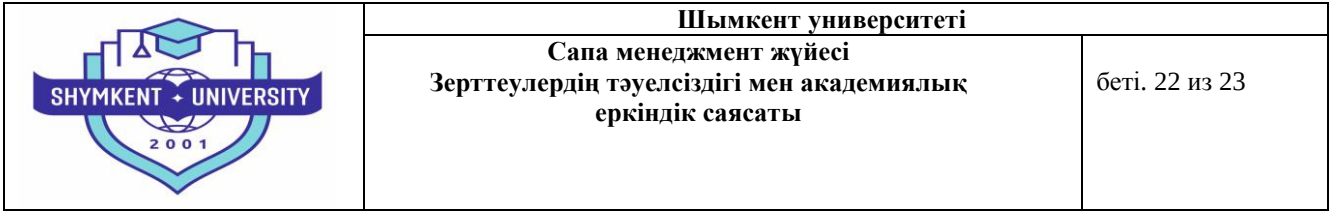
1. Саясаттың ережелерінің орындалуын бақылауды Ғылыми жұмыс және халықаралық қатынастар жөніндегі проректор, Академиялық мәселелер және стратегиялық даму жөніндегі проректор және факультет декандары жүзеге асырады. Ғылыми кеңес пен этика жөніндегі комиссия зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік қағидаттарының сақталуын жүйелі түрде қадағалап отырады.

2. Егер сәйкессіздіктер немесе жүйелі сипаттағы мәселелер анықталса, университет әкімшілігі белгіленген тәртіппен ішкі нормативтік актілерге өзгерістер енгізу және академиялық құқықтарды қорғау тетіктерін жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлейді.

7.5 Қорытынды түсіндірмелер

1. Осы Саясаттың ережелері Қазақстан Республикасының Конституциясына, «Білім туралы», «Ғылым туралы» заңдарына, Еңбек кодексіне және жоғары білім беру саласындағы өзге де басым нормативтік құқықтық актілерге қайшы келмеуі тиіс.

2. Құжат Шымкент университетінің (ШУ) қызметкерлері мен білім алушыларына таныстырылу үшін университеттің ресми веб-сайтында орналастырылады және (қажет болған жағдайда) факультет декандары, кафедра меңгерушілеріне хабарлануы тиіс.

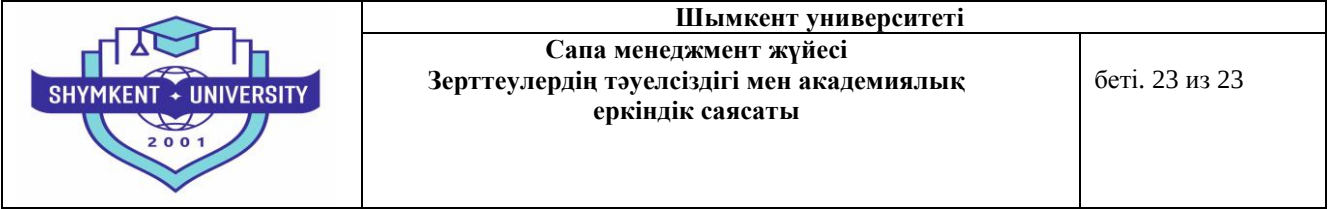
	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 22 из 23

	Шымкент университеті	
	Сапа менеджмент жүйесі Зерттеулердің тәуелсіздігі мен академиялық еркіндік саясаты	беті. 22 из 23

А қосымшасы (міндетті)

Танысу парағы

[illegible]

беті. 23 из 23

Өзгерістерді тіркеу парағы

Φ.4.01-07